

Protagonistes

Lluís Benejam

COL·LECCIONISTA

“Tinc la història del cinema impresa”

Jordi Camps i Linnell
CAPMANY

Lluís Benejam Buhigas (Figueres, 1954) conserva una quantitat ingent de material cinematogràfic que guarda curosament a casa, a Capmany. De ben petit es va aficionar a col·leccionar programes i cartells de cine, però va ser a partir del 1995, coincidint amb la celebració del centenari del cinema, que va començar a configurar l'Arxiu-Col·lecció que porta el seu nom i que és un referent per a molts cinèfils i estudiosos. És altruista i facilita sense ànim de lucre el que li demanen. Al seu web www.archivocine.com hi ha bolcat unes 70.000 imatges i actualment rep unes 5.200 visites al mes. Això no és res, no tot ho té documentat a la xarxa, en la qual per divulgar-la millor, periòdicament es dedica a confeccionar temàtiques, sigui d'artistes, gèneres o temes. Hi ha dedicat –i encara ho fa– tantes hores que ha perdut el compte.

Només una autèntica passió pot atendre tanta dedicació.

Hi he dedicat un temps interminable. A partir dels 17 anys va ser quan em va agafar l'interès per col·leccionar programes de mà. Em va agafar més fort a partir del 1995, en plena celebració del centenari del naixement del cinema, quan em vaig adonar que moltes sales de cinema tancaven. Va ser aleshores que vaig començar a dedicar-me a recuperar material que estava arraconat.

D'on l'aconsegua?

Anant a un cinema i a un altre, mantenint contacte amb els mateixos empresaris, parlo dels senyors Agustí dels Oci-ne (antics Oscar), Giralt de Blanes, Camprubí de Figueres, Gubau del Modern de Girona, a Olot... Aleshores els cines eren molt grans i acumulaven molt material amb la idea de si tornaven a fer una pel·lícula. Si era el cas, però, la distribuïdora ja s'encarregava d'enviar nou material i aquells cartells ja no es feien servir mai més. Així, anaven acumulant caixes i caixes als magatzems. Al cinema Ultònia,

quan va tancar, em van avisar perquè m'endugués tot allò que cregués important. Em van caldre dues furgonetes. L'endemà venien les màquines per tirar-ho tot a terra. Tot aquest material hauria anat a les escombraries.

I quina finalitat tenia de guardar-lo?

A mi sempre m'ha atret el paper. Soc impressor, i és com una droga. Veure com es perdia em feia mal i segurament era una voluntat de remeiar-ho.

S'ho quedava tot?

Quan vaig començar a percebre que tenia molta quantitat de material vaig pensar a conformar un arxiu de pelis premiades als Oscar i un altre amb la resta de pel·lícules. Tenia cartells, guies publicitàries (*presbooks*), fotocroms, programes de mà; després van venir el vinils, CD, diapositives... Jo quan m'engresco amb una cosa...

Té un punt d'obsessió?

Mira, això em va venir arran de la feina, precisament. Teníem una empresa d'impressió i jo ja era un obsessiu de la feina; treballava dissabtes i diumenges fins i tot, és el que té ser autònom. Tant fins al punt que vaig tenir una depressió, estava fotut. El metge em va dir que estava massa obsessionat amb la feina i que havia de buscar-me una afició, un *hobby* que m'apartés de la feina. Vaig anar a una exposició de programes de cine a l'Escala i vaig quedar horroritzat, per maldestra. S'ha de tenir un respecte per la gent que ve a una exposició, vaig pensar. En comentar-ho a l'Albert Estrada i Vilarrasa, el propietari de l'editorial Ausa, que aleshores era el president de les Belles Arts de Sabadell, em va dir per què no els preparava una exposició per celebrar el centenari del cinema amb tot aquell material que ell sabia que jo guardava. I així va ser que vaig debutar exposant peces que guardava: una selecció dels films premiats als Oscar. Com que no tenia prou material a partir dels anys vuitanta en amunt, em vaig mobilitzar per trobar-ne. I va ser exposant que alguns empresaris de cinema em van obrir les portes.

Però on guardava tant material?

Primer el guardava a l'empresa i a casa, a Figueres. Pensa que vaig començar posant cartells a sota el sofà, i aquest cada vegada pujava més enlaire! [riu]. A l'anar a viure a Capmany, l'espai va créixer.

I no l'han fet fora de casa?!

Bé, segons la meva dona em vaig quedar la millor habitació, allà on tinc l'arxiu. Això sí, no em deixa ampliar a baix.

I de veritat no ha comptat el que té?

Vaig parar de fer-ho al comptabilitzar uns 28.000 cartells. Al web dec haver escanejat unes 70.000 imatges, però la xarxa no dona per a més i hauria de pagar més per ampliar-la. També és cert que ja no és com abans, i fa temps que no es publiquen guies i no arriben pòsters als cinemes perquè ja els projecten a les pantalles de taquilla. Tot aquest material ha passat a la història.

Col·leccionar no és comprar o vendre. És crear memòria. Aquesta és la màxima en què s'ha inspirat.

Sí, perquè hi ha gent que va a una subhasta o una botiga i es pot gastar 50.000 euros i formar una bona col·lecció. Però aquella persona no tindrà el mateix amor que puc tenir jo, com quan una vegada em vaig trobar en un d'aquests cinemes un cartell original d'*Allò que el vent s'endugué* i em vaig posar a ballar, d'alegria! Una alegria boja, immensa, perquè no m'ho esperava. Algú que compra col·leccions amb cèntims no pot arribar a aquest grau d'alegria.

I a més d'acumular memòria hi ha el component de transmetre-la.

El meu propòsit sempre ha estat cedir el material si algú me'l demana. Per a publicacions fins i tot. He fet moltes col·laboracions amb l'Institut Cervantes de Madrid, quan necessiten material. Per exemple, un estudiós de Mèxic preparava un llibre de pel·lícules mexicanes estrenades a l'Estat espanyol i li van donar el meu contacte. El primer que em va dir aquell home va ser: “Bé, abans de res digue'm el que t'he de pagar.” Encara més: cada dia que escanejaba material per al

web li enviava el que m'anava trobant. Ja et pots imaginar com n'estava, de feliç. Vam acabar establint una amistat, fins al punt que ha estat a casa. A mi m'agrada això. Si fas una transacció, allà es queda, en un client simplement.

Quin creu que és el valor de la seva col·lecció?

Si ho valorem per peces, segurament el major valor el tenen els cartells i programes de mà dels anys vint. Però crec que el més important és el conjunt de la col·lecció, que et permet trobar relacions, lligams amb altres títols, fins i tot de pel·lícules desconegudes.

Però no tot es troba al web.

No, és clar. Hi ha tant material per documentar encara! I el que he abocat al web hi serà fins que deixi de pagar, d'aquí la importància de la continuïtat, quan jo ja no hi sigui.

A qui li sol interessar el material de la seva col·lecció.

Professors que volen fer alguna tesi, d'un tema concret o d'una actriu; algú que vulgui muntar exposicions, com la que es va fer de Fernando Rey, a Oviedo, una de cinema espanyol o aquella del CaixaForum *Cine i emocions. Un viatge a la infància*; editorials per il·lustrar-ho amb al-

Lluís Benejam al seu arxiu col·lecció, on té documentats més de 28.000 cartells, entre altre material cinematogràfic ■ MANEL LLADÓ

“

El dia que em vaig trobar un cartell original d'Allò que el vent s'endugué' em vaig posar a ballar, d'alegria!

“

A mi sempre m'ha atret el paper. Soc impressor, i és com una droga. Veure com es perdia em feia mal i era una voluntat de remeiar-ho.

Sí que em preocupa una mica la continuïtat. No és imminent, ni hi ha pressa, però estic disposat a cedir d'alguna forma i amb algunes condicions l'arxiu col·lecció en el seu conjunt. Estic disposat a parlar-ne, amb algú o alguns que en vulguin tenir cura.

Amb quines condicions estaria vostè disposat a cedir-lo?

El millor seria trobar una associació o grup de persones que estimessin una mica el tema, i intentar arribar a un acord per anar preparant el traspàs.

I no hi hauria alguna institució pública interessada?

Pel que veig, no. Més aviat deuen creure que els donaria massa feina, ves a saber. Segurament si els la donés, l'acceptarien, però el problema és que no hi hauria garantia que la col·lecció es mantingués unida. A mi m'agradaria fins i tot pel record de la meua família que hi hagués un espai on es mantingués el nom, perquè així els nets sabessin la feina que va fer l'avi. Perquè una vegada te'n vas... A Madrid hi ha gent interessada, i també conec altres col·leccionistes en la mateixa situació. Ves a saber si ens podríem arribar a unir i fer una donació conjunta. Hi ha un crític que té una immensitat de llibres, revistes de totes les èpoques, crítiques i articles... i sap que quan no hi sigui tot allò anirà al contenidor!

Quin greu. Perquè vostè considera que té un tresor, suposo.

Per a mi sí. Per a algú altre seran les xapes de cava, és clar, o un Scalextric. Tot va començar amb una afició que vaig anar creant i que hi he dedicat tant d'esforç. L'estimo. El que tinc no són peces super importants de molt valor, però en el seu conjunt tinc la història del cinema impresa. Per això em sabia greu que després d'anys reunint tant material i informació hagués estat per a no res...

guna imatge concreta...

I en l'era digital, creu que hi ha la necessitat encara de mantenir un arxiu físic i tangible com el seu?

Crec que en certa manera sí, al web no ho trobes tot. Com ara *Cabezas cortadas*, que es va rodar a Sant Pere de Rodès i de la qual tinc fotos de Fages de Climent, que en va ser el productor, o d'aquell film de Vicente Aranda rodat a l'hospital de Figueres, *Cambio de sexo*, quan encara hi eren les monges i els van amagar l'argument, del qual tinc guies, fotogrames i el cartell. En Ramon Barnils em va demanar les fotografies per il·lustrar un article i les hi vaig facilitar. D'*El caballero del dragón* en vam fer una exposició a Figueres per celebrar els vint-i-cinc anys del rodatge amb la presència de Fernando Colomo.

Què n'espera, de l'arxiu col·lecció?

Jo, si hagués tingut diners, m'hauria encantat muntar un equipament amb una biblioteca per poder consultar la informació, un bar per poder prendre alguna cosa mentre es fan xerrades i escoltar música, una sala d'exposicions i una sala de cinema petita per fer cinefòrums.

I quan vostè se'n cansi o no hi sigui, no té por que tota aquesta tasca es perdi?

Donar o no valor a les coses

La finalitat de l'arxiu de Lluís Benejam —que recentment ha rebut el diploma de reconeixement ciutadà de Figueres— és col·laborar, sense ànim de lucre, amb persones o institucions que realitzen treballs o exposicions sobre el setè art amb la voluntat de facilitar-los imatges. Són moltes en què hi surt acreditada la seva col·laboració desinteressada. Fins i tot ha donat material sobrant o duplicat a la Filmoteca de Catalunya i a la de Tolosa o a l'Institut Jean Vigo de Perpinyà. Posa com a exemple una vegada que va oferir 20.000 cartells duplicats a la filmoteca catalana, dels quals se'n van quedar 4.700 que no tenien. Ho recorda amb una certa amargor, perquè a banda d'un agraïment oficial del director de l'entitat quan va preguntar si li podien comunicar a l'aleshores conseller de Cultura, Santi Vila, figuerenc com ell, a qui evidentment coneixia perquè havia estat l'alcalde, li van fer saber que només es feia en cas que la donació fos important. “Vaig pensar si 4.700 cartells que no tens i te'ls trobes de cop no és especial, què deu ser-ho?” Li va saber greu. Això el va portar a reflexionar que quan dones una cosa i no li atorgues un cert valor, ningú t'ho valora. No ho diu pel fet de la seva tasca sense ànim de lucre, sinó pensant en el futur del seu arxiu col·lecció, que en cas de trobar algú interessat a assumir-ne el relleu ho valori. “No estic disposat a donar-ho així com així, perquè donant-ho no hi dones valor”, remarca.